

Remiss - Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Yttrande

Miljö- och byggnämnden ställer sig positiva till remissförslaget.

Precis som utredningen beskriver lär matservering fortsatt vara en central del av affärsmodellen för restaurangbranschen. Alkohollagstiftningen kommer även fortsättningsvis att ställa stora krav på verksamheter med serveringstillstånd och även med begränsad eller borttagen matservering måste verksamhetsansvariga visa sin lämplighet och servera alkohol på ett ansvarsfullt sätt.

Restaurangbranschen har sedan pandemin befunnit sig i en negativ trend och Förenklingsrådet har i sitt förslag hittat ett lämpligt sätt att förenkla och underlätta för branschen. Miljö- och byggnämnden bedömer att eventuella negativa skadeverkningar kan hanteras inom ramen för tillsynsarbetet i enlighet med alkohollagstiftningen.

Miljö- och byggnämnden

Andreas Unger
Ordförande Miljö- och byggnämnden

Lise Langseth
Samhällsbyggnadsdirektör

MBN § 239

**Remiss - Förslag om avskaffande av
krav på matservering och eget kök vid
servering av alkohol**

Ärendenummer: MBN 2025/1602

Paragraf föregående instans: MBN AU § 202

Miljö- och byggnämndens beslut

Miljö- och byggnämnden beslutar att anta yttrandet och överlämna det till Socialdepartementet som sitt svar på remissen gällande förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol.

Sammanfattning

Förenklingsrådet föreslår att 8 kap. 15 § i alkohollagen (2010:1622) upphävs, vilket innebär att kravet på att serveringsställen måste ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten slopas. Detsamma gäller för kravet att serveringsställen ska erbjuda ett utifrån storleken på serveringsstället lämpligt antal sittplatser för matservering. Förenklingsrådet föreslår vidare att kravet att ha ett eget kök för tillredning av mat vid cateringverksamhet (8 kap. 4 § 2 st.) tas bort, samt att vissa förtydliganden görs avseende lokalbegreppet i alkohollagen.

Tanken bakom alkohollagens krav på matservering och eget kök för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten är att begränsa tillgången till alkohol och minska berusningsgraden genom att ställa krav på att serveringsställen ska kunna erbjuda och servera tillagad mat. Som kravet i alkohollagen är utformat finns dock inga krav på att den som köper alkohol även måste äta mat i samband med detta. Det ger därför ingen garanti för att säkerställa matintag och på så sätt begränsa berusningsgraden.

Mot bakgrund av de folkhälsorelaterade aspekterna bakom dagens lagkrav har Förenklingsrådet analyserat olika konsekvenser för enskilda som förslaget skulle kunna medföra utifrån ett folkhälsoperspektiv. En jämförelse har också gjorts med den alkoholreform som genomfördes i Finland 2018, vilken bland annat innebar att krav på matservering avskaffades. Det finska exemplet visar att alkoholkonsumtionen på restauranger inte ökade efter reformen, trots att fler serveringsställen öppnade, och att totalkonsumtionen av alkohol i samhället fortsatte att minska. Under de senaste 20 åren har alkoholkonsumtionen per capita i Sverige successivt sjunkit.

De föreslagna ändringarna i alkohollagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Bedömning

I utredningen har Förenklingsrådet beaktat olika målkonflikter och utifrån dem kommit fram till en noga avvägd bedömning att de positiva

samhällsekonomiska effekterna utgör starka skäl för att genomföra förenklingen och att dessa väger tyngre än de förväntade negativa samhällsekonomiska effekterna av förslaget.

Precis som utredningen beskriver lär matservering fortsatt vara en central del av affärsmodellen för restaurangbranschen som helhet. Alkohollagstiftningen kommer även fortsättningsvis att ställa stora krav på verksamheter med serveringstillstånd och även med begränsad eller borttagen matservering måste verksamhetsansvariga visa sin lämplighet och servera alkohol på ett ansvarsfullt sätt. Det är dock oklart hur Gotland påverkas av ett borttaget matkrav då Gotland inte är en representativ kommun bara utifrån folkmängd. Gotlands sommarsäsong och en turism som till delar handlar om festande gör att det är svårare att bedöma hur matutbudet kommer att hanteras.

De föreslagna förändringarna i lagstiftningen kommer med största sannolikhet att medföra ett ökat antal ansökningar om serveringstillstånd vilket skulle påverka en redan ansträngd arbetsmiljö för Region Gotlands Tillståndsmyndighet. Serveringsställen som minskar eller tar bort matutbudet kommer även att medföra ett ökat tillsynsbehov för att säkerställa att servering av alkohol sker på ett ansvarsfullt sätt. Myndigheten saknar skattemedel och är helt och hållet finansierad av ansöknings- och tillsynsavgifter. Ett rekryteringsbehov på grund av en ökning av antalet serveringsställen och ett ökat tillsynsbehov behöver alltså finansieras av nämnda avgifter.

Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar redan med en översyn av myndighetens avgifter med utgångspunkt i att säkerställa rätt bemanning på myndigheten och Förenklingsrådets förslag medför sannolikt ytterligare behov av en höjning av avgifterna vilket riskerar att minska nyttan av förslaget för branschen.

Ärendets behandling under mötet

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår miljö- och byggnämnden besluta att anta yttrandet och överlämna det till Socialdepartementet som sitt svar på remissen gällande förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol.

Arbetsutskottet har 2025-12-02 föreslagit nämnden bifalla förvaltningens förslag.

Avdelningschef Mattias Edsbagge föredrar ärendet.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att miljö- och byggnämnden bifaller förslaget.

Beslutsunderlag

SBF Tjänsteskrivelse yttrande matservering daterad 2025-11-12

MBN Yttrande daterat 2025-12-02

Förenklingsrådets utredning inkommen 2025-10-14
Remissmissiv inkommet 2025-10-14

Skickas till
Socialdepartementet